

žišin vynaložila zvláštní stupeň péle a pozornosti, že tedy měla u vědomí toho užití veškerých opatření ochranných, by ochránila sebe i majitele kožišin do úschovy převzatých od možných ztrát, a že proto měla dáti kožišiny do úschovy převzaté pojistiti proti krádeži a ohni. Odvolací soud odvozuje tuto povinnost žalované z předpisů Šu 964 obč. zák. a čl. 282 obch. zák. Dovolací soud tohoto právního názoru odvolacího stolu v tomto případě nesdílí. Žalující strana ani netvrdila, tím méně dokázala, že smluvně zavazala dovolatelku, by sporné kožišiny dala pojistiti proti krádeži a proti ohni, čehož si nelze nepovšimnouti, poněvadž bylo zjištěno, že dovolatelka prováděla úschovu úplatně a po živnostenskou, a poněvadž náklad na takové pojištění musil by býti podle pravidel řádného obchodování přesunut na ukladatelku. Poukaz odvolacího soudu k tomu, že to bylo dovolatelčinou povinností, odvozenou z pravidla Šu 1299 obč. zák., není případným, uvážili-li se, že i u žalobkyně dlužno předpokládati stupeň obyčejné v Šu 1297 obč. zák. míněné opatrnosti a že si ukladatelka musila býti vědoma, že by pojistné musila dovolatelce uhraditi. O nějakém porušení smluvní povinnosti nemůže tedy býti řeči. Že by uschovatelka ze zákona byla povinna věci u ní uložené dáti pojistiti proti krádeži a proti ohni, nemá opory v zákoně. Nejde o žádný ze tří případů Šu 965 obč. zák., ve kterých by se dovolatelka nemohla odvolávati na náhodu, nejde také o zaviněnou náhodu, tedy o případ Šu 1311 druhé věty obč. zák. Prohlašuje-li zákon, že ten, kdo náhodu přivodil svým zaviněním, ručí za všechny újmy, které by jinak nebyly nastaly, dlužno míti na paměti, že dosah každé normy právní jest nutně obmezen jejím účelem, že proto možno ručení za náhodu vyžadovati jen tam, kde byla porušena právní norma, mající předejiti i takovým náhodám. Nutno sice přihlížeti k celkovému účelu normy, i ku vedlejším účelům sebe vzdálenějším, avšak vyloučiti jest vše, co norma nemínila postihnouti. Toť právě případ právní příčinnosti na rozdíl od obyčejné příčinnosti přirozené. Něco takového nedá se vyvoditi ze souvislosti odvolacím soudem zjištěných a této rozepři za základ položených skutku, naopak dovolací soud uznal, že jde o pouhou náhodu, která podle Šu 1311 první věty obč. zák. škodí tomu, v jehož jmění, nebo osobě se udála, tedy v tomto případě žalobkyni jako ukladatelce.

Čís. 5357.

Bylo-li v dluhopise umluveno splniště u ústředny věřitelovy, nelze v tom, že věřitel napotom povolil dlužníku, by skládal anuity u jeho filiálky, spatřovati změnu splniště.

Promlčení, jeho stavení a přerušení řídí se zákony, jež jsou směrodatny pro právní poměr, o nějž jde. Dle splniště smlouvy jest po případě posuzovati i promlčení nároku.

Nařízení, jimiž byly prodlouženy promlčecí lhůty pohledávek uvedených v §§ 1480 a 1486 obč. zák., vztahují se též na anuity.

Věřitel byl oprávněn odmítnouti plnění, bylo-li mu nabízeno po měnové rozluce splacení anuity ve měně filiálky, jež se stala státním převratem cizozemskou.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 843/25.)

Banka, jejíž ústředna byla v Praze, poskytla roku 1911 žalované lvovské firmě zápůjčku 800.000 K. Dle Šu 9 dluhopisu vzala žalovaná na sebe závazek veškeré platy z této zápůjčky plniti v Praze u pokladny banky. Ježto žalovaná nezaplatila ústředně banky anuit, splatných dne 1. března 1919, 1. září 1919, 1. března 1920, 1. září 1920, 1. března 1921 a 1. září 1921, domáhala se žalobkyně jich zaplacení v Kč. Žalovaná namítla najmě, že původní znění smlouvy o plnění bylo dohodou stran změněno v ten rozum, že se mají anuity zaplatiti u lvovské filiálky žalující banky ve Lvově, čímž přestala býti Praha plništěm. Dále, že pro tento spor jest směrodatným dle Šu 37 obč. zák. polský zákon, neboť jedná se o úmluvu mezi tuzemskou bankou a cizozemským podnikem, která byla v cizině, totiž ve Lvově uzavřena. Zápůjčka byla totiž dlužníkům připočítána ve Lvově a smlouva o zápůjčce byla uzavřena ve Lvově, také dluhopis byl ve Lvově vystaven a podepsán. **Procesní soud první stolice** uznal podle žaloby. **Důvody:** Dle dluhopisu ze dne 1. prosince 1911 má soud zjištěným, že žalobkyně poskytla a vyplatila žalované straně zápůjčku k účelům průmyslovým a obchodním ve výši 800.000 K proti 6½% zúročení včetně anuit, 1% režijního příspěvku, vždy předem 1. března a 1. září splatných. Dále, že si žalobkyně dala tuto zápůjčku i s příslušenstvím hypotekárně zajistiti na nemovitostech dlužnice ve vložkách pozemkové knihy města Lvova. Soud má dále zjištěným dle Šu 9 dluhopisu, že žalovaná vzala na sebe závazek, veškeré platy z této zápůjčky plniti v Praze u pokladny žalobkyně, že tedy splnění smlouvy v Praze bylo vůlí stran ujednáno ve smyslu čl. 325 obch. zák. a § 905 obč. zák. Toto ujednání nebylo dodatečně srovnalou vůlí stran změněno, jak mylně za to má žalovaná strana. Neboť soud zjistil z korespondence stran, že žalobkyně k dotazu žalované ze dne 19. července 1912 o informaci, zda umořovací splátky mohla by platiti proti potvrzení u filiálky žalující banky ve Lvově, odpověděla tázaná kladně, že možno žalované u hypotekárního oddělení lvovské její filiálky splátky složiti, žalobkyně si však sama na každou anuitu vyhrazuje kvitanci zaslati. Tímto prohlášením nevzdala se žalobkyně úmluvy o plnění v Praze, nýbrž projevila jen ochotu vůči žalované k její žádosti, by jí ulehčila manipulaci se zasíláním peněz, jmenovaná filiálka byla pouhou prostřednicí při proplacení anuit, nikoliv splništěm smlouvy (čl. 278 obch. zák.). To vychází také na jevo z přípisu ze dne 21. srpna 1916, v němž jest zmínka o urgenci centrály — žalobkyně — o zaplacení 420 K 44 h. Tímto povolením místa ke složení peněz, tedy jakousi platebnou, nezměnilo se ničeho v příčině splnění smlouvy a závazků na něm závislých. Žalobkyně tím jen ustoupila od svého práva, by jí žalovaný dluh do Prahy u její pokladny dodali, zrušila tím jen povahu dluhu donosného a přešly na ni nebezpečí a útraty dopravy dluhu ze Lvova do Prahy, jež jinak nésti měl dlužník — žalovaný. Zákon v čl. 325 obch. zák. výslovně stanoví, že má dlužník placení peněžité pohledávky zaslati na své útraty a nebezpečí věřiteli do jeho bydliště, tím však zůstává, jak výslovně v čl. 325 odstavec druhý obch. zák. uvedeno, splniště čl. 324 obch. zák. nedotčeno. Dle tohoto zjištěného stavu věci byla Praha ujednána za místo splnění, vůle stran, řízená úmyslem zapůjčovatelky nesla se patrně k tomu, by právní poměr ze smlouvy byl zmítněn v jejím sídle, to konečně

plyne též z toho, že Praha byla zároveň ustanovena za sudiště, jak rozhodnuto bylo usnesením ze dne 26. června 1924, pokud se týče 20. září 1924. Důsledkem toho zůstala práva vízící se k místu splniště smlouvy zachována žalobkyni. K nim patří dle ustanovení §§ 983, 1412, 1413 obč. zák., by dlužníci žalobkyni plnili v Praze to, co povinni jsou dle smlouvy plniti, tedy v tomto případě splatné anuity a to se zřetelem na § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. v československých korunách v poměru 1 koruna rakousko-uherská rovná se 1 koruně československé. Ostatně dlužno dále uvážiti, že nařízení vlády republiky Československé ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., kterým byl vydán zákaz převodu peněžitých pohledávek v korunách splatných do území této republiky, změnily se poměry tak, že žalobkyni, zde sídlo mající, bylo znemožněno od 6. února 1919 pro zdejší území s částkou anuitní 5. března 1919 u filiálky její Lvovské složenou disponovati, tím by se stalo plnění toto méně cenným na újmu žalobkyně. Proto složením tohoto peníze se žalovaná nesprostila smluvního závazku, peníz ten nebyl také žalobkyní jakožto placení přijat, byl dotyčnou Lvovskou filiálkou žalovaným vyúčtován a, jak sami tvrdí, k dobru připsán. Citovaným nařízením pozbyli žalovaní oprávnění ke skládání anuit ve Lvově, ježto předpoklad pro skládání toho minul vzhledem k tomu, že by žalobkyně nebyla obdržela plnocenné placení, a že by nemohla penízem tím v tuzemsku volně disponovati a že jí nutno platiti ve smyslu §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. v korunách československých. Právní poměr z dlužního úpisu ze dne 1. prosince 1911 nutno posuzovati dle práva sídla žalobkyně, neboť toto její sídlo jest ustanoveno smlouvou za splniště a sudiště. Žalobkyně dala si dle §u 12 dluhopisu od žalovaných slíbiti, že závazky ze smlouvy přejímají za sebe i právní nástupce, čímž dala jasně na jevo svou vůli, by sídlo její bylo též sídlem právního poměru, aby tedy právu tohoto sídla podléhal i dlužník — žalovaní. Tito se vůli její podrobili, přistoupivše na podmínky dluhopisu. Ustanovení §u 37 obč. zák. výslovně dovoluje, by strany si ustanovily právo, dle něhož právní poměr má býti posuzován, což může se státi i mlčky (§ 863 obč. zák.) konkludentními činy. Soud má dále zjištěným dle zákona ze dne 26. března 1919, čís. 246 a z 30. června 1920, čís. 318 polské sbírky zákonu, že vláda Polské republiky stanovila při pohledávkách vyjmenovaných v §§ 1480, 1486, 1489 obč. zák., že doba od 1. listopadu 1918 do 30. června 1920 a odtud dále do 30. června 1922 nezapočítává se do lhůty tříletého promlčení. Důsledkem toho nelze právem tvrditi, že zažalované anuity, jež jsou právě pohledávkami dle §u 1480 obč. zák., ze dne 1. března 1919, 1. září 1919, 1. března 1920, 1. září 1920 jsou promlčeny, a jest v tom směru vnesená námitka rovněž bezdůvodnou. Bezdůvodnou jest i námitka zániku pohledávky podle §u 1425 obč. zák. vzhledem k tomu, že žalovanými bylo nabízeno k plnění něco jiného, totiž koruny nekolikované, pokud se tkne polské marky, což pro žalobkyni nebylo plněním ve smyslu dle §u 1413 obč. zák. a proto právem bylo jich přijetí odepřeno. Rozhodly-li soudy polské republiky v tom směru ve sporech jinak, jak blíže uvedeno v usnesení ze dne 26. června 1924, vycházejíce z jiného právního názoru, není tím soud tuzemský vázán, byť i rozhodnutí polských soudů vešla v právní

moc, ježto rozsudky dotyčné nejsou pro tuzemsko vykonatelné pro nedostatek zaručené vzájemnosti ve smyslu §§ 79, 80, 81 ex. ř. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Již ve svém rozhodnutí o příslušnosti dovolaného soudu zdůraznil odvolací soud, že pro posouzení právního poměru stran rozhoduje splniště, a nikoli místo, kde smlouva byla uzavřena, a že z dovolaných listin jasně plyne, že se žalující banka nevzdala splniště, ve smlouvě ujednaného. Vždyť jen svolila, že jí žalovaní mohou anuity splatné v Praze, složit u Lvovské její filiálky. Tato filiálka se tím nestala splništěm smlouvy, nýbrž pouhou prostřednicí pro placení anuit a podle toho pak také jednala. Z toho jest však zřejmo, že Lvov nebyl ani po této změně ve způsobu placení plništěm, ani platištěm, které by podle vůle stran mělo nahraditi plniště původně smlouvou vyjednané (čl. 324 a 325 obch. zák.). To potvrzuje zřetelně obsah dopisů, jak již prvním soudem případně bylo doličeno. Stačí proto na tyto zjištěnému stavu skutkovému i zákonu vyhovující důvody prvního soudu odkázati. Praha zůstala plništěm, sudištěm i právním sídlem smlouvy ohledně všech závazků, z ní plynoucích, a sice podle jasně projevené vůle žalující banky v §u 12 dluhopisu, kteréžto vůli se žalovaní smluvně podrobili. Z toho první soud právem dovodil, že tím strany po rozumu §u 37 obč. zák. i stanovily právo, dle něhož právní poměr jejich má býti posuzován. Ostatně již tím, že strany ujednaly plništěm Prahu, daly zřejmě na jevo, že chtějí míti smlouvu založenu a tudíž i posuzovánu podle práva tohoto plniště, čímž nastala výjimka z §u 37 obč. zák. v něm předvídaná. Ale i otázka promlčení byla správně rozhodnuta a netrpí proto napadený rozsudek vytýkaným rozporem se spisy procesními, neboť tříletá promlčecí lhůta pohledávek v §u 1480 obč. zák. zmíněných, o něž tu jde, končí v době vyznačené v polských zákonech ze dne 26. března 1919, čís. 246 a ze dne 30. června 1920, čís. 318 sb. pr. totiž v době od 1. listopadu 1918 do 30. června 1922. Tříleté promlčení zažalovaných úroků a anuit podle §u 1480 obč. zák. počíná podle §u 1478 obč. zák. dnem jich splatnosti, přerušuje se však podle §u 1497 obč. zák. podáním žaloby u příslušného soudu. Tato žaloba byla podána u příslušného soudu dne 17. ledna 1924, dlužno proto pro posouzení této otázky počítati od podání žaloby tři léta zpět a pak je zřejmo, že by promlčecí lhůta zažalovaných pohledávek, o které tu jde, končila právě v době v řečených polských zákonech uvedené. Namítají-li odvolatelé, že anuita splatná 1. března 1919 byla zaplacená, stačí i tyto jejich vývody odkázati na správné důvody napadeného rozsudku, zejména, že již vzhledem na vl. nař. ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. žalovaní tímto placením nevyhověli své smluvní platební povinnosti. Proto také dotyčná u Lvovské filiálky uložená částka nebyla žalobkyní právem přijata jako placení, nýbrž filiálkou tou pouze vyúčtována a k dobru žalovaných připsána. Správným jest i názor prvního soudu o namítaném zániku pohledávky podle §u 1425 obč. zák. a odvolatelé tu neuvádějí proč jej za takový neuznali.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po právní stránce souhlasí dovolací soud s napadeným rozsudkem až na rozřešení otázky, zda v tomto případě co do promlčení anuit splatných 1. března a 1. září 1919 a 1920, jsou směrodatny tuzemské či polské zákony. Dovolací soud přikloňuje se v tomto směru k právnímu názoru, vyslovenému Gustavem Walkerem v díle: »Internationales Privatrecht, Wien, 1922« na str. 278, že promlčení, jeho stavení anebo přerušování řídí se zákony, které jsou směrodatny pro dotyčný právní poměr. Jelikož v tomto případě jsou žalováni osobní dlužníci žalující banky, která neuplatňuje žádného věcného práva k nemovitostem ve Lvově a jelikož zde nejde o smlouvu týkající se nemovitosti, nýbrž pouze o vrácení zápůjčky na místě plnění a jelikož žalovaní sami udali, že veškerý věcný vztah mezi jejich dluhem a uvedenými nemovitostmi byl zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu ve Varšavě ze dne 30. prosince 1922, jímž právoplatně byl povolen výmaz zástavního práva za zažalovanou pohledávku, nelze hleděti podle ustanovení §u 300 obč. zák. ani k bydlišti žalovaných ani k místu, kde dlužní úpis ze dne 1. prosince 1911 byl vydán, nýbrž výlučně k právním předpisům, které platí na místě splnění. Toto není směrodatno pouze pro měnu, ve které dlužník má platiti, nýbrž také v otázce promlčení. Ujednaly-li strany jako splniště a sudiště Prahu, daly tím na jevo, že podrobují sporný právní poměr také co do včasnosti žaloby a jejího promlčení zákonům zde platícím a proto nemohou se ani žalovaní ani tuzemská žalující banka dovolávati stavení promlčení, které polskými zákony bylo nařizeno v prospěch polských věřitelů. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje také význam a důležitost, kterou při posouzení smluvních závazků má místo splnění a sudiště. Právem poukazuje odvolací soud na to, že Praha jest splništěm, sudištěm a vůbec právním sídlem smlouvy pro veškeré závazky z ní plynoucí, a proto může v tomto případě přicházeti v úvahu pouze tuzemské stavení promlčení. K ustanovení §u 37 obč. zák. ovšem nelze hleděti, jelikož v době vydání dlužního úpisu ze dne 1. prosince 1911 Praha a Lvov byly rakouskými městy a strany státními příslušníky téže říše. Posuzuje-li se námitka promlčení s hlediska tuzemského práva, nelze anuity, splatné 1. března a 1. září 1919 a 1920 považovati za promlčeny. Že zde jde o anuity ve smyslu §u 1480 obč. zák., a ve smyslu výnosu bývalého vídeňského ministerstva spravedlnosti ze dne 17. března 1917, čís. 6726, věstník na rok 1917, str. 91 a že výpočet těchto anuit v žalobě jest správným, mezi stranami není sporno. Nařízeními, vydanými před podáním žaloby, ze dne 20. ledna 1919, čís. 31, ze dne 24. února 1920, čís. 111, ze dne 18. února 1921, čís. 65, ze dne 10. března 1922, čís. 97 a ze dne 15. února 1923, čís. 36 sb. z. a n. byly prodlouženy promlčecí lhůty pohledávek, které jsou uvedeny v §§ech 1480 a 1486 obč. zák. a pro něž zkrácena byla §§ 192 a 194 třetí dílčí novely k obč. zák. promlčecí lhůta. Anuity jsou takovými pohledávkami přes to, že zahrnují v sobě také úroky, které již před vydáním třetí dílčí novely k obč. zák. podléhaly tříletému promlčení, jelikož uvedená nařízení všeobecně mluví o pohledávkách, pro něž zkrácena byla promlčecí lhůta, a jelikož v otázce promlčení nemají se rozeznávati splátky na kapitál od úroko-

vých částek (Viz Dr. Armin Ehrenzweig, System des österr. allgem. Privatrechtes, 1920, str. 373). Zažalované anuity splatné 1. března a 1. září 1919 a 1920 nebyly tedy dle tuzemského práva promlčeny v době podání žaloby, t. j. 17. ledna 1924. Vzhledem na toto právní stanovisko dovolacího soudu není potřebí, zabývatí se výkladem polských zákonů ze dne 26. března 1919, čís. 246 a ze dne 30. června 1920, čís. 318. Že nižší soudy právem rozeznávají splniště (Praha) od platiště (Lvov), jest zřejmo z ustanovení druhého odstavce čl. 325 obch. zák. Že žalující banka právem odmítla přijetí částky 28.488 K 73 h složené žalovanými 5. března 1919 u filiálky žalující banky ve Lvově, nižší soudy správně odůvodnily. Stačí v tomto směru podotknouti, že 5. března 1919 již platila ustanovení zákona ze dne 25. února 1919, čís. 84 sb. z. a n. a vládního nařízení z téhož dne čís. 86 sb. z. a n., že bankovky budou okolkovány ve dnech od 3. března až včetně do 9. března 1919, že po skončení tohoto okolkování jen kolkované bankovky mají oběh v území Čsl. státu a že počínajíc 10. březnem 1919 nekolkovaná bankovka není zákonným platidlem na tomto území. Těmto nařízením podléhala vzhledem na místo splnění v Praze také splátka 28.488 K 73 h učiněná žalovanými 5. března 1919, kterou žalující bance nebylo placeno to, co měla k požadování (§ 1412 obč. zák.). Za tohoto stavu věci není potřebí, zabývatí se otázkou, zdali ústředna banky a její pobočka jsou týmž právním podmětem a zdali peněz složený u pobočky stane se ihned vlastnictvím ústředny čili nic.

Čís. 5358.

Nárok dráhy na náhradu škody proti zaměstnavateli, ježto neoprávněně potvrdil, že dělník jest u něho stále zaměstnán a že má nárok na slevu jízdného.

Jen o nároku na náhradu škody, jenž byl řádně individualisován, lze rozhodnouti, zda jest důvodem po právu.

Třebas odpor proti platebnímu příkazu podal pouze jeden z více žalovaných, stal se platební příkaz bezúčinným ohledně všech žalovaných a jest i ostatní žalované obeslati k ústnímu líčení. Nestalo-li se tak, dlužno nedopatření napravití a to i bez žalobcova návrhu. Byli-li ostatní žalovaní sice k ústnímu líčení obeslati, nedostavili-li se však, aniž žalobce učinil ohledně nich návrhu nebo prohlášení, zůstalo řízení ohledně nich v klidu.

(Rozh. ze dne 13. října 1925, Rv I 871 25.)

Československý železniční erár domáhal se na majitelce modního závodu Martě F-ové náhrady škody, ježto žalovaná potvrdila prý neprávem na průkazce Františky B-ové, že jest u ní zaměstnána, načež Františka B-ová jezdila dráhou na dělnickou legitimaci. Proti platebnímu příkazu znějícímu jak proti Martě F-ové, tak proti Františce B-ové podala odpor jediné Marta F-ová, načež procesní soud první stolice uznal mezitímním rozsudkem, že žalobní nárok není proti Martě F-ové důvodem po právu. Odvolací soud uznal žalobní nárok proti Martě F-ové důvodem po právu.